

LISA 4

Nahkhiired hoonetes – kuidas käituda?

Soojal aastaajal on nahkhiirtele sobivateks varjepaikadeks mitmesugused hooned (näiteks elumajad, kirikud), külmal ajal võivad nahkhiired aga talvitada näiteks keldrites ja salvkaevudes. Seetõttu puutuvad inimesed hooneid ja rajatisi kasutades tihti kokku nahkhiirtega. Nahkhiired võivad kasutada hoonetega seotud varjepaiku järjest aastaid, vahel ka aastakümneid või isegi aastasadu.

Nahkhiiri iseloomustab koloniaalne eluviis: sobivasse paika koondub hulgaliselt nahkhiiri. Nahkhiired inimese lõhna ei pelga ja inimese eest ei põgene, Vastupidi, nad tulevad tihti inimese ehitatud hoonetesse, sest seal on neile sobivad varjepaigad. Kui varjepaigaga midagi juhtub, satub ohtu korraga palju nahkhiiri.

Mille järgi ära tunda, et nahkhiired asustavad hoonet või muud ehitist?

Suvel

- Sein vahelt või katuse alt kostab krabistamist ja piiksumist, eriti enne pimenemist.
- Karniisidel, aknaplekil või veelaual on väikesi musti junnikesi. Vahel on sellised junnikesed kleepunud aknaklaasile ja välisseintele. Junnikesed meenutavad näriliste omi, kuid koosnevad peamiselt putukate kitiinosadest. Värsked junnikesed on läikivmusta kergelt krobelse pinnaga, vanemad muutuvad tuhmiks ja hallikaks.
- Vastu hommikut tiirutavad nahkhiired mitmekesi koos hoonete ümbruses.

Talvel (ka sügisel ja kevadel jaheda ilmaga)

- Talvitavaid nahkhiiri võib leida keldri müüripragudest, keldris olevate riulite tagant ja esemete vahelt. Enamasti märgatakse 1-2 isendit, kuid neid võib olla mitu korda rohkem. Nahkhiiri võib olla ka hoonete konstruktsioonide vahel ja kaevudes, kust neid on raske leida.
- Nahkhiir võib teha krigisevat häält, kui ta tajub häirijat. Umbes tund aega peale häirimist võib nahkhiir hakata ruumides ringi lendama.
- Kõva külmega võivad nahkhiired hakata otsima soojemaid kohti ning sattuda ruumidesse, kus inimesed neid märkavad.

Mis ohustab hoonetes nahkhiiri?

- Hoonete remont, lammutamine ja ümberehitamine.
- Mürgiste ainete kasutamine hoonete konstruktsioonides.
- Nahkhiirtele oluliste avade sulgemine.
- Hoonete lagunemine ja unarusse jätmine.
- Liiga tugev tehisvalgustus.

Nahkhiired on looduskaitse all. Nende tahtlik häirimine ja surmamine on keelatud!

Soovitused

Kui teie kodu või suvilat asustavad nahkhiired, siis soovime õnne – olete endale saanud head naabrid, kes toituvad putukatest ja võivad nii olla abiks ebameeldivate õhtuste külaliste arvukuse piiramisel. Teiseks: olete oma koduga saanud lausa looduskaitsejaks, sest just tänu teie hoonetele on kaitsealusel nahkhiirel nüüd olemas vajalik varjupaik. Tihti kardetakse ekslikult, et nahkhiirte leidmine hoonetes tähendab, et nüüd pole inimesel enam lubatud hoonet kasutada. Tegelikult on see just vastupidi: nahkhiired on aastasadu kasutanud inimeste rajatud ehitisi ning just inimese toimetamine aitab hoida hoonetes neile loomakestele vajalikku soojust. Hooned, mida inimesed ei kasuta, hakkavad lagunema ja muutuvad varem või hiljem ka nahkhiirtele ebasobivaks.

Kuna Eesti nahkhiirte levik ei ole veel piisavalt hästi teada, siis soovitame teil nahkhiirekoloonia leidmisest teatada asjatundjatele. Eriti oluline on see siis, kui plaanitakse ehitises remonti või ümberehitust või on kavas ehitise kogunite lammutada. Kõiki selliseid tegevusi on võimalik teha nii, et nahkhiiri häiritakse vähe või üldse mitte. Hea tahtmise korral on võimalik koguni nahkhiirte elutingimusi parandada.

Kui teie valdustes asub vana maakelder, siis tasub keldri hooldamisel ja parandamisel arvestada sellega, et säilitataks nahkhiirtele vajalikud varjekohad ja sissepääsuavad. Need on kivide vahelised tühemikud, tuulutusavad, pilud ukse või akna ja piida vahel jne. Nahkhiired suudavad pugeda läbi ca 1,5 cm laiuse pilu. Pragude ja vuukide puhastamisel ja täitmisel tuleb olla eriti ettevaatlik nahkhiirte talvitumise ajal septembrist maini – sellistes tühemikes võib olla tardunes nahkhiiri. Puitkonstruktsioonide hooldamisel tuleks kasutada võimalikult keskkonnasõbralikke puidutötlusvahendeid, et vältida nahkhiirte mürgitamist.

Kuhu teatada nahkhiirtest?

Nahkhiirtest kui kaitsealustest loomadest võite teatada Keskkonnaametile. Kui nahkhiirt on häiritud ja ta vajab teie arvates abi, võib sellest ööpäev läbi teatada Keskkonnainspektsiooni lühinumbrile 1313. Samuti võite nahkhiirtest teatada Eestimaa Looduse Fondi nahkhiirte eksperdile Lauri Lutsarile (lauri@elfond.ee). Valitsusvälise organisatsioonina ei saa me lubada, et alati suudame kohale tulla, kuid oleme nahkhiirte levikuandmetest väga huvitatud ja võimalusel anname teile nõu, mida teha. Facebooki kaudu on nahkhiirte eksperti võimalik leida läbi avaliku grupi „Nahkhiiresõbrad“.

27. oktoober 2016

Lauri Lutsar
Nahkhiirekspert, teadusmagister (zooloog)
Eestimaa Looduse Fond